

VERZONDEN 23 JUNI 2017

DATUM	23 juni 2017	TEAM	VVN-UFL
ZAAKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2017-0125	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81B80882	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	16 juni 2017	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- Voorschriften en beperkingen - Ontheffing ruimtelijke ingrepen Westelijke ontsluitingsweg Amersfoort	ONDERWERP	Beslissing op wijzigingsverzoek

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 26 januari 2017 van gemeente Amersfoort, om ontheffing in het kader van artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet). Op 3 april 2017 en 3 mei 2017 is de aanvraag aangevuld en op 16 juni 2017 is een wijzigingsverzoek ingediend op het reeds genomen besluit van 19 mei 2017 voor het project 'Westelijke Ontsluitingsweg te Amersfoort' met zakenmerk Z-WNB-RI-REG-2017-0125. Dit verzoek tot wijziging van het besluit is beoordeeld. In deze brief wordt beschreven wat dit betekent.

I. Besluit

Wij besluiten in te stemmen met het wijzigingsverzoek.

Het besluit van 30 mei 2017 met zakenmerk Z-WNB-RI-REG-2017-0125 blijft onverkort van kracht voor wat betreft de overige bepalingen en voorwaarden. De voorwaarden worden in de ontheffing echter aangepast op de punten zoals die aangegeven zijn. Deze ontheffing is te vinden in de bijlage bij dit besluit. Wij verlenen u voor de periode van 27-06-2017 tot en met 31-12-2022 ontheffing van artikel 3.5, vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het beschadigen van voortplantings- of verblijfplaatsen van de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*); ontheffing te verlenen van artikel 3.5, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het verstoren van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*); ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het vangen van exemplaren en beschadigen van leefgebied van de zandhagedis (*Lacerta agilis*); ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b van de wet, voor zover dit betreft het vangen van exemplaren en beschadigen van leefgebied van de hazelworm (*Anguis fragilis*) en de ringslang (*Natrix natrix*).

II. Verzoek

Het verzoek betreft de wijziging van de beschikking op een drietal punten, namelijk:

1. Pagina 3 van het besluit onder zandhagedis: *de gemeente gaat aan de slag met het aanleggen van nieuw leefgebied voor de zandhagedis. Deze maatregelen worden getroffen in het najaar van 2017 (vanaf augustus)*. Het verzoek betreft de wijziging van de zinsnede 'eerste helft van 2017' naar 'tweede helft van 2017'.
2. Ten aanzien van de ringslang worden een aantal maatregelen getroffen om de effecten tot een minimum te beperken. Deze maatregelen vinden plaats op en rond het bestaande leefgebied. De verwijzing in het besluit in het kader van de natuurverrijking en de boswet dient verwijderd te worden omdat die niet beschouwd wordt als mitigerende maatregel voor de soort.

3. Voorwaarde 22 van de ontheffing behorende bij het besluit van 19 mei 2017: Hier wordt voorgeschreven om het werkgebied ten aanzien van de ringslang af te schermen. Het betreft een strook langs de bestaande weg in het bos van Nimmerdor. Deze voorwaarde dient te vervallen op praktische en inhoudelijke gronden. De betreffende strook ligt in druk door recreanten bezocht gebied en enkele paden doorkruisen de locatie van het scherm. De ervaring op dergelijke locaties is dat het scherm regelmatig (al dan niet bewust) vernield zal worden en daardoor niet goed zal functioneren. De maatregel staat bovendien niet in verhouding tot het beoogde effect. Tijdens al de veldbezoeken is één keer een ringslang in dit gebied vastgesteld. Uit de NDFF en het databestand van gemeente Amersfoort (WaarnemingPRO) volgt één aanvullende oude waarneming. Geconstateerd kan worden dat het gebied hooguit incidenteel bezocht wordt door de ringslang. Voorwaarde 23 uit de ontheffing van het besluit van 19 mei 2017 zal opgevolgd worden door bij aanvang van de werkzaamheden in het actieve seizoen een controle uit te voeren op aanwezigheid, en direct daarna het gebied ongeschikt te maken door het verwijderen van begroeiing en structuren. Op die manier kan de ringslang effectief uit het werkgebied geweerd worden.

Beoordeling van het verzoek

De gevraagde wijzigingen doen niets af aan de reeds gemaakte beoordeling in het besluit 19 mei 2017 Z-WNB-RI-REG-2017-0125. De gevraagde wijzigingen zijn van feitelijke aard, maar er is belang bij het opnemen van deze wijzigingen in de ontheffing (voorschriften). Er is derhalve geen aanleiding om niet aan dit verzoek te voldoen.

III. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

Als u vragen heeft over de inhoud van deze brief kunt u contact opnemen met mevrouw J. Zoetewij, bereikbaar op telefoonnummer 06-52769579 of bovengenoemd e-mailadres.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Afdeling Uitvoering Fysieke Leefomgeving

ONTHEFFING

Gezien het besluit van 19 mei 2017 en naar aanleiding van het wijzigingsverzoek van gemeente Amersfoort op 16 juni 2017, gelet op de artikelen 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:
Naam: Gemeente Amersfoort
Adres: Postbus 4000
Postcode en woonplaats: 3800 EA Amersfoort

Ontheffing 81B80882 met zaaknummer Z-WNB-RI-REG-2017-0125 voor het tijdvak van: 27-06-2017 tot en met 31-12-2022

van artikel 3.5, vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het beschadigen van voortplantings- of verblijfplaatsen van de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*); ontheffing te verlenen van artikel 3.5, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het verstoren van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*); ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het vangen van exemplaren en beschadigen van leefgebied van de zandhagedis (*Lacerta agilis*); ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b van de wet, voor zover dit betreft het vangen van exemplaren en beschadigen van leefgebied van de hazelworm (*Anguis fragilis*) en de ringslang (*Natrix natrix*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, loopt parallel aan de Aletta Jacobslaan, betreft de Barchman Wuytierslaan en het fietspad door Birkhoven te Amersfoort, zoals aangegeven in het bij de aanvraag gevoegde projectplan.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met provincie Utrecht (zie voorschrift 28) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar de Regionale Uitvoeringsdienst te sturen.

Specifieke voorschriften

Algemeen

7. U dient, met in achtname van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de paragrafen 5.2, 5.3 en 5.5 van het rapport 'Realisatie Westelijke Ontsluiting Effectstudie natuurwaarden en maatregelen natuurwetgeving' van 15 augustus 2016, zoals beschreven in hoofdstuk 8 van het meegestuurde projectplan en het wijzigingsverzoek van 19 juni 2017 op de aanvraag (bijlage 2 bij dit besluit).

Rosse vleermuis

8. U dient rekening te houden met de kwetsbare periode van de rosse vleermuis die van toepassing is bij een paarverblijfplaats. Deze perioden lopen van half maart tot half april en van half augustus tot oktober. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de rosse vleermuis.
9. Voor elke aan te tasten verblijfplaats van de rosse vleermuis dienen tien geschikte alternatieve verblijfplaatsen te worden gerealiseerd/aanwezig te zijn. Er kan worden afgeweken van het minimum

aantal aan te brengen verblijfplaatsen bij een ruim aanbod van potentieel geschikte holten en spleten in de nabije omgeving.

10. Aan te brengen alternatieve verblijfplaatsen dienen:
  - a. In het kader van gewinning minimaal zes maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) voorafgaand aan het verwijderen van de verblijfplaats zijn geplaatst;
  - b. binnen het kerngebied van de groep, en dan zo mogelijk binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Als het aanbieden van verblijfplaatsen binnen 100 à 200 meter niet mogelijk is, dan moeten de nieuwe verblijfplaatsen langer van tevoren aangeboden worden om de dieren hiermee bekend te maken en de kans op ingebruikname te verhogen;
  - c. verschillende microklimaten aan te bieden;
  - d. een locatie te hebben die gelijk of beter van kwaliteit is aan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte, aanvliegroute, vrije vliegruimte en licht en vrij zijn van verstoring en buiten bereik van predatoren;
  - e. voor wat betreft locaties van tijdelijke paarverblijfplaatsen worden afgestemd met reeds ingenomen territoria van mannetjes;
  - f. gemaakt te zijn van duurzaam materiaal en jaarlijks te worden onderhouden en schoongemaakt.
11. Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen dient plaats te vinden in het actieve seizoen van de rosse vleermuis en buiten de kwetsbare perioden. Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen kan gedaan worden door het tijdelijk afdichten van een verblijfplaats met leem of doek op een moment dat het zeker is dat zich geen vleermuis in de holte bevindt.

Ruige dwergvleermuis

12. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare paarperiode van de ruige dwergvleermuis. Deze periode loopt globaal van half augustus tot begin oktober. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de ruige dwergvleermuis.

Zandhagedis

13. U dient rekening te houden met de kwetsbare winterrustperiode van de zandhagedis. Deze kwetsbare periode loopt globaal van half september tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de zandhagedis.
14. De gevangen exemplaren van de zandhagedis dienen zo snel mogelijk in geschikt habitat, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, uitgezet te worden.
15. U dient het scherm te onderhouden voor zolang als er werkzaamheden uitgevoerd worden om herkolonisatie van het plangebied tijdens de werkzaamheden te voorkomen.
16. U dient het terrein direct na uitrasteren en wegvangen ongeschikt te maken voor de zandhagedis.

Hazelworm

17. U dient rekening te houden met de kwetsbare winterrust- en voortplantingsperiode van de hazelworm. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de hazelworm.
18. De gevangen exemplaren van de hazelworm dienen zo snel mogelijk in geschikt habitat, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, uitgezet te worden.
19. U dient het scherm te onderhouden voor zolang als er werkzaamheden uitgevoerd worden om herkolonisatie van het plangebied tijdens de werkzaamheden te voorkomen.
20. U dient het terrein direct na uitrasteren en wegvangen ongeschikt te maken voor de hazelworm.

Ringslang

21. De gevangen exemplaren van de ringslang dienen zo snel mogelijk in geschikt habitat, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, uitgezet te worden.
22. U dient het terrein direct na uitrasteren en wegvangen ongeschikt te maken voor de ringslang.

Overige voorschriften

23. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
24. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit na te leven.

25. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
26. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal drie maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
27. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht. U kunt ook digitaal contact opnemen met het Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

VERZONDEN 23 JUNI 2017

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	30 mei 2017	TEAM	VVN-UFL
ZAAKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2017-0125	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81AB6FDA	DOORKIESNUMMER	030-2583111
UW BRIEF VAN	26 januari 2017	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- voorschriften en beperkingen - meldingsformulieren	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen Westelijke ontsluitingsweg Amersfoort

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 26 januari 2017 van gemeente Amersfoort, om ontheffing in het kader van artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: wet) ontvangen. Op 3 april 2017 en 3 mei 2017 heeft u deze aanvraag aangevuld.

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

ontheffing te verlenen van artikel 3.5, vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het beschadigen van voortplantings- of verblijfplaatsen van de rosse vleermuis; ontheffing te verlenen van artikel 3.5, tweede lid, van de wet, voor zover dit betreft het verstoren van de ruige dwergvleermuis; ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het vangen en verstoren van exemplaren en het beschadigen van leefgebied van de zandhagedis; ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b, van de wet, voor zover dit betreft het vangen van exemplaren en het beschadigen van leefgebied van de hazelworm en de ringslang, voor de periode tussen 27 juni 2017 en 31 december 2022.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op het verbeteren van de doorstroming van de westelijke ontsluitingsweg bij Amersfoort. De werkzaamheden bestaan uit:

- het maken van een open bak met grondkering en geluidwerende voorzieningen;
- viaduct naar Klooster OLV ter Eem;
- viaduct naar Prins Bernhardkazerne;
- fietsviaduct over het spoor;
- onderdoorgang voor autoverkeer onder het spoor door;
- ecoduct over de verdiepte ligging noordelijk van het spoor;
- maken parallelweg;
- opschuiven hoofdrijbaan in het bos;
- aanbrengen nieuw fietspad in het bos;
- herprofilen hoofdrijbaan;
- aanbrengen twee fietstunnels, één onder de Daam Fockemalaan en één onder de Utrechtseweg;
- verkeersluw maken van de Daam Fockemalaan.

U vraagt ontheffing van de verbodsartikelen genoemd in de artikelen 3.5 en 3.10 van de wet voor wat betreft de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), hazelworm (*Anguis fragilis*).

ringslang (*Natrix natrix*) en zandhagedis (*Lacerta agilis*), voor de periode van 27 juni 2017 en 31 december 2022.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

IV. Toetsingskader

De rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de zandhagedis zijn beschermd ingevolge artikel 3.5 van de wet. De hazelworm en ringslang zijn beschermd ingevolge artikel 3.10 van de wet.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Motivering

Rosse vleermuis

Een paarverblijf van één mannelijk exemplaar van de rosse vleermuis is vastgesteld in een Amerikaanse eik op het parkeerterrein binnen het plangebied ten zuidoosten van de dierentuin.

Door het uitvoeren van de werkzaamheden (kap van bomen) wordt een voortplantings- en rustplaats van de rosse vleermuis beschadigd/vernield. Het kappen van bomen met holten en scheuren vindt plaats in een periode waarin de rosse vleermuis actief is. De vijf Schwegler 1FF vleermuiskasten zijn aan bomen geplaatst in de winter van 2016/2017, ruim negen maanden voorafgaand aan de werkzaamheden. De kasten zijn opgehangen in de directe omgeving van het paarverblijf van de rosse vleermuis, maar op grotere afstand van het werkterrein. Vleermuiskasten aan bomen in bossen en parken worden over het algemeen snel in gebruik genomen door de soorten die op dat moment van het bos gebruik maken als verblijfplaats. Hiermee wordt ook de mogelijkheid geboden aan de soort om uit te wijken naar een locatie met minder verstoring. Door een meervoud aan kasten aan te bieden, zal de soort eerder een alternatieve verblijfplaats in gebruik nemen. De voorgestelde maatregelen zijn hierdoor in grote lijnen voldoende om te kunnen dienen als alternatieve verblijfplaats voor de rosse vleermuis. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden op de soort verder te beperken. Desondanks wordt door de werkzaamheden een verblijfplaats van de rosse vleermuis beschadigd/vernield.

De rosse vleermuis staat als kwetsbaar op de Rode Lijst. Op basis daarvan kan de landelijke staat van instandhouding als ongunstig worden beschouwd. Het aan te tasten paarverblijf maakt onderdeel uit van het netwerk van verblijfplaatsen van de lokale populatie van de rosse vleermuis. De omvang van de kolonie wordt geschat op ongeveer 50 dieren. Elders in Amersfoort zijn kraamgroepen en paarverblijven vastgesteld in Randenbroek, Nimmerdor en Schothorst. Tussen deze groepen zal in enige mate uitwisseling plaatsvinden. De Amersfoortse populatie rosse vleermuisen omvat ongeveer 200 dieren. Bij verlies van het verblijf wordt het netwerk van verblijfplaatsen van de rosse vleermuis aangetast. De rosse vleermuis verhuist regelmatig en aangenomen mag worden dat ook andere bomen in de omgeving regelmatig worden gebruikt. Als gevolg van het kappen van bomen neemt het aantal potentiële verblijfplaatsen op korte termijn af. Met het terugplanten van bomen, het aanplanten van een nieuw bos en het aanbieden van duurzame vleermuiskasten neemt op lange termijn het aantal potentiële verblijfplaatsen toe. Veroudering van het bomenbestand in Birkhoven is een autonome ontwikkeling die op lange termijn leidt tot meer verblijfplaatsen voor de rosse vleermuis. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de rosse vleermuis niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Ruige dwergvleermuis

Er is een paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis vastgesteld op ongeveer 25 meter afstand van het plangebied. De verblijfplaats bevindt zich in één van de oude eiken op de parkeerplaats bij de hockeyvelden aan de noordzijde van het plangebied.

In de aanlegfase kan als gevolg van licht en geluid sprake zijn van kwalitatieve aantasting van het bosje waarin een paarverblijf is vastgesteld. Door het uitvoeren van de werkzaamheden tijdens de bouwfase zal er verstoring plaatsvinden van de ruige dwergvleermuis. De vijf Schwegler 1FF vleermuiskasten zijn aan bomen geplaatst in de winter van 2016/2017, ruim negen maanden voorafgaand aan de werkzaamheden. De kasten zijn opgehangen in de directe omgeving van het paarverblijf van de ruige dwergvleermuis, maar op grotere afstand van het werkterrein. Vleermuiskasten aan bomen in bossen en parken worden over het algemeen snel in gebruik genomen door de soorten die op dat moment van het bos gebruik maken als verblijfplaats. Hiermee wordt de mogelijkheid geboden aan de soort om uit te wijken naar een locatie met minder verstoring. Door een meervoud aan kasten aan te bieden, zal de soort hierbij eerder een alternatieve verblijfplaats in gebruik nemen. De voorgestelde maatregelen zijn hierdoor in grote lijnen voldoende om te kunnen dienen als alternatieve verblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden op de soort verder te beperken. Desondanks wordt door de werkzaamheden een dier verstoord.

De ruige dwergvleermuis staat als 'niet beschouwd' op de Rode Lijst. Er is geen reden om aan te nemen dat de staat van instandhouding in Nederland ongunstig is. De ruige dwergvleermuis komt verspreid voor in de provincie, zowel in bosrijke omgeving als in de bebouwde kom. Gelet op de ligging op hoge zandgrond vormt het plangebied en omgeving geen primair leefgebied. Voor zover in Amersfoort gesproken kan worden van een populatie, worden de meeste (baltende) ruige dwergvleermuizen vastgesteld in wijken in de Eempolder (Nieuwland, Vathorst), gelegen nabij de trekroute langs de Veluwerandmeren. Als gevolg van het kappen van bomen (aanlegfase) neemt het aantal potentiële verblijfplaatsen op korte termijn af. Dit negatieve effect wordt verminderd door duurzame vleermuiskasten aan te brengen. Met het terugplanten van bomen en het aanplanten van een nieuw bos neemt op lange termijn het aantal potentiële verblijfplaatsen toe. Tevens wordt de ecologische verbinding in noord-zuidrichting versterkt. Veroudering van het bomenbestand in Birkhoven is een autonome ontwikkeling die op termijn leidt tot meer verblijfplaatsen voor de ruige dwergvleermuis. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Zandhagedis

De heidevelden op de noordzijde van de Stichtse Rotonde vormen jaarrond leefgebied voor een aantal (ongeveer 15) exemplaren van de zandhagedis. Het gedeelte dat wordt aangetast vormt zomerleefgebied voor enkele exemplaren. Het is aannemelijk dat deze exemplaren hier ook overwinteren. Voortplantingsgebied is binnen het aan te tasten gedeelte niet vastgesteld.

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden exemplaren van de zandhagedis weggevangen en verstoord en door uitvoer van de werkzaamheden wordt leefgebied van de soort aangetast. Ten behoeve van de aanleg van een fietstunnel wordt een oppervlakte van ongeveer 800 m² heide vergraven, dat ongeveer 20% bedraagt van de oppervlakte leefgebied van de zandhagedis in dit gedeelte (4.600 m²). De totale oppervlakte actueel leefgebied op de Stichtse Rotonde bedraagt 23.000 m². De aantasting betreft daarmee 3% van het actuele leefgebied van de soort. Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare perioden van de zandhagedis. Voor de zandhagedis worden in de eerste helft van 2017 maatregelen getroffen in de meest oostelijk gelegen berm langs de N221. Hier wordt de structuur verbeterd door het maken van zandige plekken (totaal 125 m²) en wordt op drie locaties (met omvang 50 m²) de heide gechopperd. Door het verwijderen van de grasmat komt ontstaan geschikte groeiplaatsen voor heide. Heideontwikkeling wordt vervolgens gestimuleerd door heidemaaisel van de Stichtse Rotonde uit te strooien. Het betreft hier een oppervlakte van ongeveer 1.000 m² nieuw leefgebied. Na ongeveer 5 jaar zal de nieuwe heide als leefgebied ingenomen kunnen worden door de soort. De ontwikkeling zal worden gemonitord en waar nodig bijgestuurd door de huidige beheerders van de heide. Tevens wordt in de eerste helft van 2017 over een lengte van 700 m de bestaande bosrand teruggezet om ontwikkeling van heide en heischrale vegetatie te stimuleren.

Met de aanleg van een ecoduct boven de verdiepte ligging van de weg, parallel aan het spoor, wordt voorkomen dat de weg in de toekomst een barrière vormt. Het ecoduct wordt ingericht met een kruidenrijke begroeiing en struweel. Uit monitoringsgegevens van vergelijkbare ecoducten blijkt dat deze functioneel zijn voor reptielen. Een andere maatregel betreft het opheffen van de spoorwegovergang van de Barchman Wuytterslaan, hier wordt natuur ingericht en de bestaande barrière wordt opgeheven. De onderlinge samenhang en aaneengeslotenheid van de natuurgebieden wordt hiermee versterkt en de voorwaarden voor dispersie worden verbeterd.

Aanwezige dieren worden voorafgaand aan de werkzaamheden weggevangen van de locaties waar wordt gewerkt. Na het wegvangen wordt het leefgebied ongeschikt gemaakt en afgezet om hervestiging te voorkomen. De weggevangen dieren worden verplaatst naar geschikt leefgebied in de directe omgeving. De staat van het scherm zal worden gemonitord. Als gevolg van het plan wordt een klein gedeelte van het bestaande leefgebied aangetast. Ter versterking van de populatie wordt het leefgebied verbeterd door meer structuur aan te brengen in een gedeelte van de heide waar momenteel geen zandhagedissen voorkomen. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende om te kunnen dienen als alternatief leefgebied voor de zandhagedis. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden op de soort verder te beperken. Desondanks wordt door voorafgaand aan de werkzaamheden dieren verstoord en weggevangen en wordt leefgebied van de zandhagedis aangetast.

De zandhagedis komt in de provincie Utrecht voor in het midden en de zuidelijke helft van de Utrechtse Heuvelrug. Gerekend van begin jaren negentig van de twintigste eeuw laat de zandhagedis landelijk een matig positieve trend zien, waarbij de Utrechtse Heuvelrug één van de plaatsen is die het beste scoort (bron: Atlas Herpetofauna Provincie Utrecht 2016). Landelijk staat de zandhagedis als kwetsbaar op de Rode Lijst (2007). Op basis daarvan kan de landelijk staat van instandhouding als ongunstig worden beschouwd. In de provincie Utrecht is de staat van instandhouding gunstig en profiteert de soort van heideherstel en corridors. In Amersfoort is het voorkomen van de soort (populatie) beperkt tot de Stichtse Rotonde. Vanuit het (heideterrein) Monnikenbos, gemeente Soest, kunnen zandhagedissen langs de spoorbaan of door open bos in Birkhoven zwerven. De zandhagedis komt al lange tijd voor op de Stichtse Rotonde.

De locatie van de Stichtse Rotonde lag tot begin 20ste eeuw in een open landschap met veel heide. Dit landschap was direct verbonden met omliggende heidegebieden en de zandhagedis zal een veel ruimere verspreiding gekend hebben dan nu het geval is. Tegenwoordig ligt de Stichtse Rotonde ogenschijnlijk geïsoleerd van de andere heideterreinen. Heide is voornamelijk verloren gegaan als gevolg van bosopslag door verandering in beheer. Zandhagedissen zijn mobiele dieren. Zij kunnen afstanden van 2 tot 4 kilometer afleggen. De afstand tussen de Stichtse Rotonde en de nabij gelegen leefgebieden op de Vlasakkers bedraagt 1,2 kilometer. In het tussenliggende gebieden liggen tuinen en (droge) bossen, biotopen die voor de zandhagedis geen barrière vormen. Uitwisseling van dieren en daarmee genen is mogelijk, waardoor hier sprake zal zijn van een netwerkpopulatie. Voor instandhouding van de zandhagedis op de Stichtse Rotonde zijn ter plaatse geen 500 voortplantende individuen nodig en kan een lager aantal volstaan. De populatie op en rond (Belgenmonument) de Stichtse Rotonde is, gelet op de korte afstand tussen de heidepercelen als één deelpopulatie in de netwerkpopulatie. Zandhagedissen zullen regelmatig de huidige wegen op de rotonde oversteken. De barrièrewerking van de weg zal niet noemenswaardig veranderen waardoor ook in de toekomst uitwisseling mogelijk blijft. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de zandhagedis niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Hazelworm

Binnen het plangebied zijn twee leefgebieden van de hazelworm aanwezig in de vorm van een klein terrein bij de spoorwegovergang (1.250 m²) wat bestaat uit een grazige vegetatie met struweel en opslag van jonge boompjes. De grond is licht verrijkt, droog en de situatie wordt niet of zeer extensief beheerd. Het andere leefgebied is het talud langs de Bernhardkazern (ruim 2.500 m²) wat bestaat uit een grazige vegetatie en kruidenrijke bosrand met achterliggend bos. Binnen deze leefgebieden is de soort jaarmond aanwezig en wordt er voortgeplant, gefoerageerd en overwinterd.

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden exemplaren van de hazelworm weggevangen en door uitvoer van de werkzaamheden wordt leefgebied van de soort aangetast. Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten de kwetsbare perioden van de hazelworm. Ten behoeve van de aanleg van de verdiepte ligging van de Westelijke Ontsluiting wordt op twee locaties een oppervlakte van (gezamenlijk) 0,38 hectare bestaand leefgebied van de hazelworm vergraven. Binnen het leefgebied wordt dit biotoop gerealiseerd door de bestaande bosrand van Birkhoven langs het spoor terug te zetten en hier ontwikkeling van heide en heischrale vegetatie te stimuleren. Dit gebeurt over een lengte van ongeveer 700 m op een oppervlakte van ongeveer 4.000 m². Daarnaast wordt de vrijkomende ruimte bij het opheffen van de spoorwegovergang gebruikt voor het realiseren van nieuw leefgebied en het verbinden van Birkhoven met Bokkeduinen. Dit betreft een omvang van ongeveer 800 m². Om te voorkomen dat tijdens de realisatiefase dieren worden gedood, worden hazelwormen voorafgaand aan de werkzaamheden weggevangen. De weggevangen dieren worden verplaatst naar bestaand leefgebied in de omgeving. Met realisatie van nieuw leefgebied en het wegnemen van barrières (bestaande weg) wordt (de toegankelijkheid van) het leefgebied vergroot. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende om te kunnen dienen als alternatief leefgebied voor de hazelworm. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden op de soort verder te beperken. Desondanks wordt door de werkzaamheden leefgebied van de hazelworm aangetast en worden dieren weggevangen.

De landelijke trend van de hazelworm is positief. Er zijn geen aanwijzingen dat de situatie in de provincie Utrecht anders is (bron: Atlas Herpetofauna Provincie Utrecht 2016). Landelijk staat de hazelworm als 'thans niet bedreigd' op de Rode Lijst. Op basis daarvan kan de landelijk staat van instandhouding als gunstig worden beschouwd. De hazelworm komt verspreid voor over de gehele Utrechtse Heuvelrug (bron: Atlas Herpetofauna Utrecht 2016). Waarschijnlijk kan voor het hele gebied gesproken worden van één netwerkpopulatie. Het plangebied ligt aan de rand van dit verspreidingsgebied en maakt deel uit van dat netwerk. De werkzaamheden zullen tijdelijk zorgen voor minder leefgebied. Door de maatregelen zal er echter op termijn meer leefgebied bijkomen. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de hazelworm niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Ringslang

Het plangebied functioneert als landbiotoop en foerageergebied voor enkele ringslangen (<5 exemplaren). De voortplantingslocaties van de populatie waartoe de dieren behoren liggen buiten het plangebied (Dierenpark Amersfoort en Bosvijver).

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden worden exemplaren van de ringslang weggevangen en tijdens de werkzaamheden wordt leefgebied aangetast. Ten behoeve van het verschuiven van de Barchman Wuytierslaan en naastgelegen fietspad wordt een areaal bos van 0,5 hectare verwijderd met leefgebied van de ringslang. Het betreft landbiotoop en foerageergebied en vormt ongeveer 1% van het totaal aan leefgebied van de populatie in Birkhoven (Dierenpark Amersfoort en Bosvijver). Tijdelijke effecten kunnen ontstaan als gevolg van beweging, geluid en trilling, tijdens de werkzaamheden. Ringslangen leven vaak dicht langs stedelijk gebied en in de berm van (snel)wegen.

Zij zijn dan ook relatief ongevoelig voor dergelijke typen verstoring. Met de maatregelen voor de aanleg van faunapassages onder de Barchman Wuytierslaan en het verbinden van Birkhoven met de spoorwegdriehoek wordt nieuw leefgebied voor de ringslang ontsloten. De langs het spoor te realiseren heidevegetatie en structuurrijke bosrand vormen op termijn (<5 jaar) ideaal leefgebied en ook met het verwijderen en verplaatsen van de parkeerplaatsen en de hockeyvelden ontstaat nieuw landbiotoop en foerageergebied. Door het treffen van deze maatregelen wordt ongeveer 2 hectare nieuw leefgebied gerealiseerd en meer dan 50 hectare leefgebied ontsloten. Tot slot wordt, in het kader van natuurverrijking en de boswet, landbouwgrond omgezet in natuurgebied. Dit gaat gezamenlijk om meer dan 5 hectare nieuw leefgebied, dat op termijn door de ringslang gekoloniseerd kan worden. De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende om te kunnen dienen als alternatief leefgebied voor de ringslang. In de bijlage zijn extra voorschriften opgenomen om het negatieve effect van de werkzaamheden op de soort verder te beperken. Desondanks wordt door de werkzaamheden leefgebied van de ringslang aangetast en worden dieren weggevangen.

Na een afname sinds de jaren '50, is sinds midden jaren '90 sprake van een matige toename van de populatie. Ook in de provincie Utrecht profiteert de ringslang tegenwoordig van de betere waterkwaliteit en voedselbeschikbaarheid, en de aanleg van broeihopen, poelen en natuurvriendelijke oevers. Landelijk staat de ringslang als kwetsbaar op de Rode Lijst. Op basis daarvan zou de landelijk staat van instandhouding als ongunstig kunnen worden beschouwd. Als gevolg van de ingreep wordt het actuele leefgebied aangetast. Met ontsluiting van nieuw leefgebied en inrichtingsmaatregelen elders, wordt echter nieuw leefgebied gerealiseerd. Door de maatregelen zal er op termijn meer leefgebied bijkomen. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de ringslang niet in het geding door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

U heeft ten aanzien van de rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en de zandhagedis ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'. U heeft ten aanzien van de hazelworm en ringslang ontheffing aangevraagd van het belang genoemd in artikel 3.10, tweede lid, onder a, van de wet: 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied'.

Al gedurende langere tijd is de kwaliteit van de verkeersafwikkeling aan de westkant van Amersfoort onvoldoende. Gemeente Amersfoort is voornemens de westelijke ontsluiting te realiseren. De westelijke ontsluiting moet zorgen voor een verbeterde verkeersdoorstroming langs de westrand van Amersfoort en heft bestaande verkeersknelpunten op. Ten behoeve van de realisatie van de westelijke ontsluiting vinden ruimtelijke ingrepen plaats. De Westelijke ontsluiting heeft een regionale functie. Behalve als onderdeel van de ring van Amersfoort is de weg ook van belang als verbinding vanuit Soest naar Amersfoort en als verbinding vanaf de A28 naar bedrijventerrein de Isselt en naar de kantoren rondom station Amersfoort.

Op dit moment voldoen de reistijden niet aan de gestelde normen, met alle gevolgen van dien voor de economie, de leefbaarheid, de veiligheid en het milieu. Deze situatie zal in de toekomst verder verslechteren. De 'Westelijke ontsluiting' maakt deel uit van het programma VERDER. Met dit programma willen Rijk en Regio voorkomen dat de regio verder dichtslibt, gezien de effecten hiervan op economie, de leefbaarheid, de veiligheid en het milieu. Bij aanvang van VERDER is voorzien dat de mobiliteit in Nederland tot 2020 zal toenemen. Deels is dit een autonome ontwikkeling. Specifiek in Midden Nederland komt daarbij dat het aantal inwoners en arbeidsplaatsen stijgt. Dat werkt extra mobiliteit in de hand die zonder extra maatregelen niet kan worden afgewikkeld.

In 2006 is VERDER gestart met het ondertekenen van een bestuursakkoord tussen het Rijk en de Regio Utrecht. In VERDER is het economisch kerngebied Utrecht uit de Nota Mobiliteit onderverdeeld in twee deelgebieden, de ring Utrecht en de Driehoek (A1-A27-A28). Deze zijn vervolgens in twee pakketstudies onderzocht en er is een maatregelpakketten ontwikkeld. Onder de noemer Draaischijf Nederland maken de Pakketstudies onderdeel uit van het programma Randstad Urgent, een kabinetsproject om de economische concurrentiepositie van de Randstad te verbeteren.

Binnen VERDER is integraal en stapsgewijs gekeken naar het maatregelpakket. De ladder van Verdaas is toegepast op de maatregelen. Het totale maatregelpakket bestaat uit een mix van maatregelen op de vlakken ruimtelijke ontwikkeling, beprijzing, mobiliteitsmanagement en fiets, openbaar vervoer, goederenvervoer en wegenstructuur. De Westelijke ontsluiting maakt deel uit van het maatregel pakket Driehoek (maatregel 40, capaciteitsverbetering Westelijke ontsluiting) en valt onder 'wegenstructuur'. Het doel van de maatregel is om de bereikbaarheid en doorstroming aan de Westzijde van Amersfoort te verbeteren. VERDER neemt de reistijdnormen uit de Nota Mobiliteit over. Dat betekent dat een reis in de spits maximaal twee keer zo lang is als buiten de spits. In de huidige situatie voldoet de Westelijke ontsluiting daar niet aan.

Verkeersonderzoek uit 2011 geeft aan dat zonder aanvullende maatregelen de doorstroming verder zal verslechteren. Uit de berekeningen blijkt dat ook in 2025 met autonome situatie de beoogde trajectsnelheden niet worden gehaald. Met de aanleg van de Westelijke Ontsluiting wordt ruimschoots voldaan aan deze eisen. Afgaande op het aantal treinpassages blijkt dat er in de autonome situatie in 2025 sprake is van een trajectsnelheid die niet voldoet aan de doelstellingen van VERDER. Het huidige aantal treinpassages heeft dus al een dusdanig grote invloed op de afwikkeling van het verkeer dat maatregelen noodzakelijk zijn.

Voor het voorkomen van afwikkelingsproblemen op het begin- en eindpunt van het traject worden maatregelen genomen. Op de Stichtse Ronde worden verkeersregelininstallaties aangebracht en de inrichting van het kruispunt gewijzigd. Voor langzaam verkeer worden tunnels aangelegd onder de Daam Fockemalaan en de Utrechtseweg. Het kruispunt Birkstraat/Amsterdamseweg wordt vergroot om het verkeer te kunnen afwickelen. Met deze aanpassingen is geborgd dat het begin- en eindpunt geen barrière vormen in de afwikkeling van het verkeer. Naast de verkeerskundige nut en noodzaak worden ook knelpunten opgelost in de verbindingen tussen wijken, leefbaarheid en ecologie.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen 'volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' en 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied' voldoende onderbouwd zijn. De ecologische impact op de soorten is, door het nemen van mitigerende maatregelen, minimaal en tijdelijk. De staat van instandhouding van deze soorten komt door het project niet in gevaar. De belangen gediend met het project mogen daarom in deze zwaarder wegen dan het beschermingsbelang van deze soorten.

Alternatievenafweging

In het totale afwegingsproces zijn meer dan 30 varianten onderzocht. Na een eerste trechtering op verkeerskundige, financiële en omgevingscriteria zijn deze varianten teruggebracht tot 4 oplossingsrichtingen waaruit zeven varianten naar voren zijn gekomen. Deze zeven varianten zijn in een Strategische Milieubeoordeling (SMB) en een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA) onderzocht. De nu voorliggende variant heeft op het grootste deel van het tracé een vergelijkbare ligging als in de huidige situatie.

De varianten 1, 2 en 3 hebben onvoldoende verkeerskundig oplossend vermogen, de doorstromingsnelheid voldoet bij deze varianten niet aan de norm. Daarom zijn deze varianten niet mogelijk. Tegen variant 4C bleek grote maatschappelijke weerstand. In eerste instantie was deze variant de voorkeursvariant. Er is onvoldoende maatschappelijk en bestuurlijk draagvlak voor deze oplossing, daarom is deze variant niet mogelijk. Variant 5 was boven budget geraamd en scoort daarnaast onvoldoende op veel aspecten. Met name de impact van een hellingbaan voor het viaduct pal naast de woonbebouwing van de Beroemde Vrouwenbuurt zorgt voor een zware aantasting van het leefklimaat. Om deze redenen is deze variant niet mogelijk. Variant 6 scoort slecht op "Leefbaarheid, cultuur en Archeologie" en op "Bodem en water", dit is de slechtst scorende variant, daarom is deze variant niet mogelijk. Voor de uiteindelijke variant 7B zijn maatregelen toegevoegd die de aantasting op de ecologie zoveel mogelijk beperken en compenseren.

In de planfase is bij alle inrichtingsaspecten rekening gehouden met kansen en knelpunten ten aanzien van natuur. Knelpunten (opwerpen barrières, aantasting bermen) zijn zoveel mogelijk met gerichte maatregelen (faunapassages, ecoduct, schrale afwerking bermen) tegengegaan. Voor de gehele route geldt dat het wegprofiel van de hoofdrijbaan wordt versmald. In de huidige situatie is de hoofdrijbaan gedimensioneerd op een ontwerpsnelheid van 80 km/u. in de nieuwe situatie wordt de ontwerpsnelheid 50 km/u. Dat betekent dat de wegbreedte wordt teruggebracht van 7,20 m naar 6,50 m.

Voor alle bermen langs het hele tracé geldt dat deze op een ecologisch verantwoorde wijze worden ingericht. Dat betekent onder andere dat een groter deel van de bermen langs de Stichtse rotonde met heidevegetatie wordt ingericht en dat de bermen langs het Belgenmonument met boszoom vegetatie wordt ingericht. De inrichting en vegetatie van de bermen wordt afgestemd op de van origine schrale grond die hier aanwezig is.

De Westelijke ontsluiting gaat onder het spoor door. Omdat de Westelijke ontsluiting hier een verschoven ligging heeft en het spoor op een andere locatie kruist dan in de huidige situatie is het op basis van de spoorweg niet mogelijk om het spoor gelijkvloers te kruisen. Daarom wordt het spoor ongelijkvloers gekruist en omdat de weg al verdiept ligt wordt het spoor door middel van een onderdoorgang gekruist. Gezien de verdiepte ligging van de weg is een spoorkruising met een viaduct voor gemotoriseerd verkeer niet onderzocht. De huidige gelijkvloerse spoorkruising wordt opgeheven. De fietsers kruisen het spoor door middel van een fietsviaduct over het spoor. De fietsers hebben vrijliggende infrastructuur en zitten niet samen met het gemotoriseerd verkeer in het verdiepte deel. Voor de spoorkruising zijn er twee mogelijkheden om het spoor te kruisen: In de onderdoorgang met het autoverkeer en met een apart fietsviaduct over het spoor heen.

Vanwege sociale veiligheid en verkeersveiligheid gaan de fietsers niet mee in de onderdoorgang voor autoverkeer maar krijgen zij een eigen fietsviaduct. Hierdoor wordt het mogelijk om boven het spoor een splitsing in de fietsroutes aan te brengen zodat fietsers kunnen kiezen of zij oostelijk of westelijk van de weg willen rijden. Hierdoor kruisen zij de Westelijke ontsluiting ongelijkvloers zonder dat er een omrijdbeweging wordt geïntroduceerd.

De aansluiting van de hockeyvelden/bosbad wordt door middel van een voorrangsp plein vormgegeven. Deze oplossing vergt minder ruimtebeslag dan het alternatief: een verkeersregeling. Een kruispunt met verkeerslichten op deze plek is onderzocht maar dit leidt tot een zeer groot ruimtebeslag. Ter plaatse van de kruising zijn 2x2 rechtdoorgaande stroken nodig en aanvullend links- en rechtsafstroken. Dit is geen wenselijke situatie. Het fietspad in het bos wordt meanderend in het bos gelegd. De ligging is afgestemd op de Bomeneffectrapportage (BER). In het bos is de ligging van het fietspad bepaald, de meeste waardevolle bomen worden hiermee gespaard. Het parkeerterrein van bosbad / hockeyvelden wordt verplaatst. Het parkeerterrein komt op een strook grond te liggen die nu als grasveld is ingericht. Een deel is in gebruik als hondentrainingsveld. In verband met de aanleg van een 6e hockeyveld kunnen deze grasvelden niet als hondentrainingsveld in gebruik blijven. De huidige parkeerterreinen worden toegevoegd aan de EHS. Hierdoor wordt er een betere verbinding vanuit de EHS naar het huidige faunapassage onder de Birkstraat gemaakt. Qua planning wordt rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de aanwezige beschermde diersoorten.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in de artikelen 3.8, eerste lid, en artikel 3:10, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website van <https://www.officielebekendmakingen.nl/>.

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Afdeling Uitvoering Fysieke Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van gemeente Amersfoort op 26 januari 2017, en de aanvullingen hierop van 3 april 2017 en 3 mei 2017, gelet op de artikelen 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Gemeente Amersfoort

Adres: Postbus 4000

Postcode en woonplaats: 3800 EA Amersfoort

Ontheffing 81AB6FDA voor het tijdvak van: 27-06-2017 tot en met 31-12-2022

ontheffing te verlenen van artikel 3.5, vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het beschadigen van voortplantings- of verblijfplaatsen van de rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*); ontheffing te verlenen van artikel 3.5, tweede lid van de wet, voor zover dit betreft het verstoren van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*); ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste en vierde lid, van de wet, voor zover dit betreft het vangen van exemplaren en beschadigen van leefgebied van de zandhagedis (*Lacerta agilis*); ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b van de wet, voor zover dit betreft het vangen van exemplaren en beschadigen van leefgebied van de hazelworm (*Anguis fragilis*) en de ringslang (*Natrix natrix*). Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, loopt parallel aan de Aletta Jacobslaan, betreft de Barchman Wuytierslaan en het fietspad door Birkhoven te Amersfoort, zoals aangegeven in het bij de aanvraag gevoegde projectplan.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met provincie Utrecht (zie voorschrift 28) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar de Regionale Uitvoeringsdienst te sturen.

Specifieke voorschriften

Algemeen

7. U dient, met in achtname van onderstaande voorschriften, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de paragrafen 5.2, 5.3 en 5.5 van het rapport 'Realisatie Westelijke Ontsluiting Effectstudie natuurwaarden en maatregelen natuurwetgeving' van 15 augustus 2016 en zoals beschreven in hoofdstuk 8 van het meegestuurde projectplan (bijlage 2 bij dit besluit).

Rosse vleermuis

8. U dient rekening te houden met de kwetsbare periode van de rosse vleermuis die van toepassing is bij een paarverblijfplaats. Deze perioden lopen van half maart tot half april en van half augustus tot oktober. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de rosse vleermuis.
9. Voor elke aan te lasten verblijfplaats van de rosse vleermuis dienen tien geschikte alternatieve verblijfplaatsen te worden gerealiseerd/aanwezig te zijn. Er kan worden afgeweken van het minimum aantal aan te brengen verblijfplaatsen bij een ruim aanbod van potentieel geschikte holten en spleten in de nabije omgeving.
10. Aan te brengen alternatieve verblijfplaatsen dienen:

- a. In het kader van gewinning minimaal zes maanden (waarbij alleen de maanden april tot en met oktober meetellen) voorafgaand aan het verwijderen van de verblijfplaats zijn geplaatst;
  - b. binnen het kerngebied van de groep, en dan zo mogelijk binnen 100 à 200 meter van de oorspronkelijke verblijfplaats worden geplaatst en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Als het aanbieden van verblijfplaatsen binnen 100 à 200 meter niet mogelijk is, dan moeten de nieuwe verblijfplaatsen langer van tevoren aangeboden worden om de dieren hiermee bekend te maken en de kans op ingebruikname te verhogen;
  - c. verschillende microklimaten aan te bieden;
  - d. een locatie te hebben die gelijk of beter van kwaliteit is aan de oorspronkelijke situatie wat betreft hoogte, aanvliegroute, vrije vliegruimte en licht en vrij zijn van verstoring en buiten bereik van predatoren;
  - e. voor wat betreft locaties van tijdelijke paarverblijfplaatsen worden afgestemd met reeds ingenomen territoria van mannetjes;
  - f. gemaakt te zijn van duurzaam materiaal en jaarlijks te worden onderhouden en schoongemaakt.
11. Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen dient plaats te vinden in het actieve seizoen van de rosse vleermuis en buiten de kwetsbare perioden. Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen kan gedaan worden door het tijdelijk afdichten van een verblijfplaats met leem of doek op een moment dat het zeker is dat zich geen vleermuis in de holte bevindt.

Ruige dwergvleermuis

12. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare paarperiode van de ruige dwergvleermuis. Deze periode loopt globaal van half augustus tot begin oktober. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de ruige dwergvleermuis.

Zandhagedis

13. U dient rekening te houden met de kwetsbare winterrustperiode van de zandhagedis. Deze kwetsbare periode loopt globaal van half september tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan deze periode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de zandhagedis.
14. De gevangen exemplaren van de zandhagedis dienen zo snel mogelijk in geschikt habitat, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, uitgezet te worden.
15. U dient het scherm te onderhouden voor zolang als er werkzaamheden uitgevoerd worden om herkolonisatie van het plangebied tijdens de werkzaamheden te voorkomen.
16. U dient het terrein direct na uitrasteren en wegvangen ongeschikt te maken voor de zandhagedis.

Hazelworm

17. U dient rekening te houden met de kwetsbare winterrust- en voortplantingsperiode van de hazelworm. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de hazelworm.
18. De gevangen exemplaren van de hazelworm dienen zo snel mogelijk in geschikt habitat, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, uitgezet te worden.
19. U dient het scherm te onderhouden voor zolang als er werkzaamheden uitgevoerd worden om herkolonisatie van het plangebied tijdens de werkzaamheden te voorkomen.
20. U dient het terrein direct na uitrasteren en wegvangen ongeschikt te maken voor de hazelworm.

Ringslang

21. De gevangen exemplaren van de ringslang dienen zo snel mogelijk in geschikt habitat, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, uitgezet te worden.
22. U dient het scherm te onderhouden voor zolang als er werkzaamheden uitgevoerd worden om herkolonisatie van het plangebied tijdens de werkzaamheden te voorkomen.
23. U dient het terrein direct na uitrasteren en wegvangen ongeschikt te maken voor de ringslang.

Overige voorschriften

24. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
25. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit na te leven.

26. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
27. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal drie maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
28. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht. U kunt ook digitaal contact opnemen met het Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

tasten gedeelte, kan worden uitgesloten dat het plan een negatief effect heeft op het duurzaam voortbestaan van de populatie ter plaatse. Middels maatregelen vóór en tijdens uitvoering wordt voorkomen dat zandhagedis worden gedood. Daarnaast wordt nieuw leefgebied gerealiseerd. Als gevolg van de ingreep wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie.

Rosse vleermuis

Als gevolg van het plan wordt één boom met paarverblijf van de rosse vleermuis aangetast. De functie van deze boom wordt opgevangen door het plaatsen van 5 Schwegler 1 FF vleermuiskasten. Met het verwijderen van verharding én verlichting uit een oud bos (parkeerterrein hockeyvelden), wordt dit bos geschikt als verblijfplaats voor de rosse vleermuis. Negatieve effecten op de staat van instandhouding van de lokale populatie kunnen worden uitgesloten.

Ruige dwergvleermuis

Als gevolg van realisatie van het plan (aanlegfase) wordt mogelijk een paarterritorium verstoord door verlichting en/of trilling tijdens de werkzaamheden. De verlichting in het bos waarin het paarverblijf is vastgesteld wordt verwijderd. Tevens 5 Schwegler 1 FF vleermuiskasten in het bos geplaatst, zodat voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn. Negatieve effecten op de staat van instandhouding van de lokale populatie kunnen worden uitgesloten.

7.3 Zorgvuldig handelen

Handelt u zorgvuldig? Leg daarbij een relatie met uw antwoord op vragen in paragraaf 7 (maatregelen).

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden maatregelen getroffen om het doden en verwonden van dieren te voorkomen (zie maatregel 2 onder 8.1). Daarnaast worden werkzaamheden zoveel mogelijk buiten het kwetsbare seizoen van soorten uitgevoerd (zie 9.4). Op deze manier wordt invulling gegeven aan zorgvuldig handelen.

8 Maatregelen

Beantwoord onderstaande vragen per maatregel.

8.1 Maatregel

Welke maatregel gericht op de aangevraagde soorten bent u van plan te nemen? Beschrijf de voorgenoemde maatregel zo concreet mogelijk met voldoende detail.

Algemeen

In een ecologisch werkprotocol wordt vastgelegd hoe tijdens de werkzaamheden rekening moet worden gehouden met de aanwezige beschermde soorten. In het werkprotocol komen in ieder geval de volgende onderwerpen aan de orde:

- toelichting en herkenning soorten
- leefgebieden beschermde soorten en toelichting biotoop
- toe te passen werkmethode
- planning
- commissieplan
- contactgegevens deskundigen

Specifieke maatregelen

1. verbeteren structuur en ontwikkeling heide op de Stichtse Rotonde (zandhagedis)
De nieuwe bermien van de Weg en fletspaden langs de Stichtse Rotonde worden heischraai afgewerkt ten behoeve van ontwikkeling heide en structureel heischraai grasland als toekomstig leefgebied voor de zandhagedis. Daarnaast wordt heide ontwikkeld in de bestaande berm van de N221, aansluitend op leefgebied op de Stichtse Rotonde. Dit betreft nu een grazige berm. De grazige toplaag wordt verwijderd tot op het arme zand, waarna heidemaaisel uit de omgeving wordt vervoerd om ontwikkeling te stimuleren. Hiermee wordt minimaal 1000 m² nieuw leefgebied gerealiseerd.
2. Wegvangen reptielen

tussen Birkhoven en Eemland waardoor ook de faunapassage onder de Birkstraat niet optimaal kan functioneren.

Het plan voorziet in opheffing van de parkeerfunctie en verplaatsing daarvan in de richting van de sportvelden. Ook de huidige parkeerplaatsen van het Utrechts Landschap worden naar de nieuwe locatie verplaatst. De vrijgekomen ruimte wordt gebruikt om de locaties in de toekomst weer als bos te laten functioneren. Doelstelling is ontwikkeling van het beheertype Dennen-, eiken- en beukenbos, in aansluiting op de ten zuiden van de parkeerplaatsen gelegen bossen (beheertype N15.02). Daartoe wordt de bestaande verharding verwijderd of - waar dat niet mogelijk is in verband met beschadiging van de boomwortels - losgekipt. Gaten in de bosbeplanting worden gedicht met aanplant van inheemse en gebiedseigen bomen om de ontwikkeling te versnellen en vernieuwing tegen te gaan.

Met de realisatie van deze maatregel wordt de robuustheid van de EHS versterkt door toevoeging oppervlakte en wordt de doelstelling uit het Natuurbeheerplan 2015 - ontwikkeling gerealiseerd. Daarnaast wordt de verbinding naar de Eempolder versterkt. Deze maatregel wordt geborgd middels het toekennen van de bestemming natuurgebied aan beide locaties. De bestaande bestemming 'parkgebied' met mogelijkheden voor parkeren komt daarmee te vervallen.

8. Vleermuiskasten

Op twee locaties worden in totaal tien vleermuiskasten (Type Schwegler 1ff) opgehangen aan bomen. Deze kasten worden goed en vaak gebruikt (onder meer als paarverblijf) door de doelsoorten rosse vleermuis en rуже dwergvleermuis.

9. Verlichting

De verlichting van het opgeschoven fietspad wordt aangepast, zodat fauna minder wordt verstoord. De aanpassing betreft dimmen van verlichting in de nacht en toepassen kleurenspectrum dat voor nachttactieve fauna het meest gunstig is.

Overige maatregelen

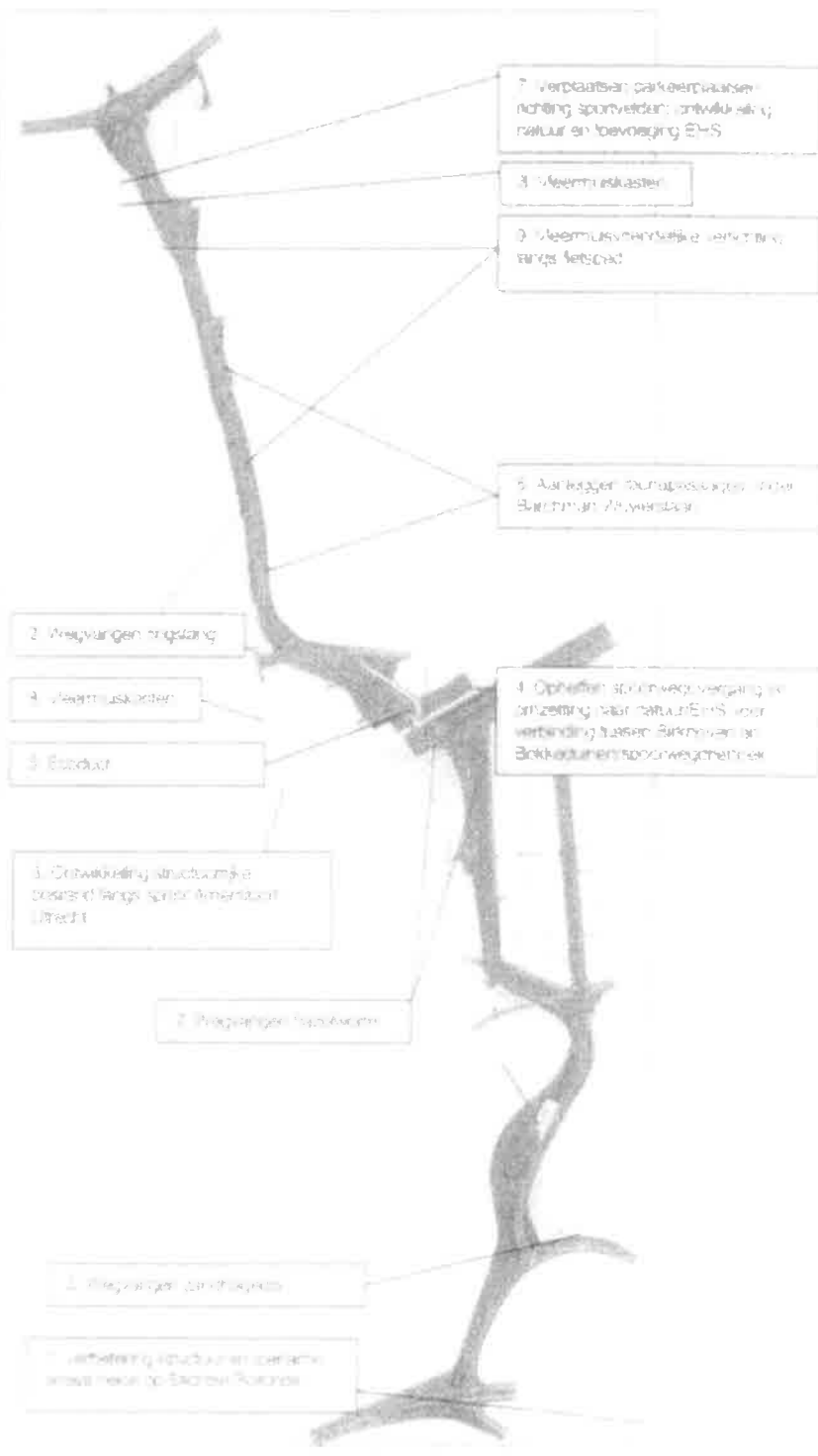
In het kader van de compensatie voor Boswet wordt een nieuw bos met omvang van ongeveer 3-4 hectare aangeplant. De voorkeurslocatie betreft de Melksteeg, een doorlopende smalle bosstructuur tussen Birkhoven en de Eem. Aan de overzijde van de Eem ligt het natuurgebied Coeijhorst (eveneens EHS). Met de realisatie van bos in dit gebied wordt een belangrijke schakel gelegd voor bosgebonden soorten tussen de Utrechtse Heuvelrug (Birkhoven) en het kleinschalig slagenlandschap van Hoogland (Coeijhorst). Deze maatregel komt de samenhang van natuurgebieden ten goede en naar verwachting zal een groot aantal soorten van het bos profiteren, waaronder ree, das, vleermuizen en ringslang.

In het kader van bovenwettelijke compensatie vindt een groot aantal kleinschalige inrichtingsmaatregelen plaats langs de westelijke ontsluiting, gericht op verhoging van biodiversiteit. Dit betreft bijvoorbeeld het afwerken van bermen met relatief voedselarme grond ten behoeve van een kruidenrijke berm en het aanbrengen van loopstraken op viaducten over de verdiepte ligging ten behoeve van grondgebonden fauna.

Daarnaast is wordt in het kader van natuurverrijking een nieuw natuurgebied van ongeveer 2 hectare aangelegd direct ten noorden van het plangebied. Deze maatregel worden ligt getroffen om het effect van het plan om beschermde soorten te rufigeren of compenseren. Daarvoor zijn de maatregelen 1 t/m 9 bedoeld. Natuurverrijking is bedoeld om de natuur in het plangebied per saldo te versterken. De natuurverrijking zal voor de meeste soorten echter een forse toename van het leefgebied en daarmee versterking van lokale populaties betekenen.

8.2 Locatie maatregel

Is de uitvoering van de maatregel locatiegebonden? Geef dat toe de kaart de locaties aan.

3.3 Doel maatregel

- Winkels (aan de) ... met de huidige ...
- ...
- ...

Doel van de maatregel is het vergroten van het leefgebied van de zandhagedis. Ook hazelworm zal van deze maatregel profiteren. De maatregel is niet strikt noodzakelijk om negatieve effecten op de populatie als gevolg van de realisatie van het plan te voorkomen. Wel versterkt deze maatregel de bestaande populatie.

2. Wegvangen reptielen

Doel van de maatregel is het voorkomen van doden en verwonden van zandhagedissen, ringslangen en hazelwormen (art. 9).

3. Ontwikkeling structuurrijke bosrand Birkhoven (zandhagedis, ringslang, hazelworm)

Doel van de maatregel is het vergroten van het leefgebied van de zandhagedis, ringslang en hazelworm, om negatieve effecten op de populaties van deze soorten als gevolg van aantasting van leefgebied te voorkomen.

4. Opheffen spoorwagovergang (zandhagedis, ringslang, hazelworm, hazelworm, fauna)

Doel is om de huidige barrierewerking van de Barchman Wuytierslaan ter hoogte van het spoor op te heffen. Het functionele leefgebied van beschermde soorten wordt vergroot. De kans op aanrijdingen worden sterk verkleind.

5. Ecoduct

Doel van de passages is om te voorkomen dat de Westelijke Ontsluiting een barriere gaat vormen voor fauna. Het functionele leefgebied van beschermde soorten wordt vergroot. De kans op aanrijdingen worden sterk verkleind.

6. Faunapassages Barchman Wuytierslaan (alle grondgebonden fauna)

Doel van de passages is om de toekomstige (en huidige) barrierewerking van de Barchman Wuytierslaan te beperken. Het functionele leefgebied van beschermde soorten wordt vergroot.

7. Opheffen parkeerplaats Hockeyvelden

Doel van de maatregel is onder andere om de functionaliteit van het betreffende bos als verblijfplaats voor vleermuizen te versterken. Tweede doel is het versterken van de ecologische verbinding in noord-zuidrichting.

8. Vleermuiskasten

Doel van de maatregel is om de functionaliteit van twee locaties als paarritorium voor rosse vleermuis en rugje vleermuis te behouden of te versterken (artikel 11).

9. Verlichting

Doel van de maatregel is om aantasting van het leefgebied van dieren zoveel mogelijk te beperken.

het doel van de overige maatregelen is versterking en vergroting van de algemene natuurwaarden in het plangebied. Beschermde soorten zullen van deze overige maatregelen kunnen profiteren.

8.4 Effectiviteit maatregel

Waarom is het aannemelijk dat de maatregel effectief zal zijn? Betrek bij uw antwoord de lokale omstandigheden. Leg daarbij een relatie met uw antwoorden in paragraaf 3.

1. Verbeteren structuur en ontwikkeling heide op de Stichtse Rotonde (zandhagedis)

De zandhagedis is op de Stichtse Rotonde gebonden aan structuurrijke heidevegetaties als leefgebied. Het omzetten van grasland naar heide aansluitend op bestaande leefgebied zorgt voor een toename van de hoeveelheid leefgebied. Het verwijderen van de graszode en het instrooien van de kale grond met heidehaaisel is een veelgebruikte techniek voor ontwikkeling van heidevegetaties.

2. Wegvangen reptielen

Het wegvangen van reptielen is een veel toegepaste en effectieve methode om te voorkomen dat werkzaamheden leiden tot doden en verwonden van reptielen.

3. Ontwikkeling structuurrijke bosrand Birkhoven (zandhagedis, ringslang, hazelworm)

Structuurrijke bosranden zijn voor zandhagedis, ringslang en hazelworm belangrijke

leefgebieden in en rond het plangebied. De huidige bosrand is volledig dicht begroeid met Amerikaanse vogelkers en daardoor niet geschikt als leefgebied. Tot ongeveer 1950 bestond de bosrand uit eikenhakhout met heidebegroeiing. Het verwijderen van deze begroeiing en het maken van open plaatsen in de bosrand ten gunste van de ontwikkeling van heide en kruidenrijke vegetatie is een effectieve maatregel om leefgebied te realiseren voor de drie reptielen.

4. Opheffen spoorwegovergang (zandhagedis, ringslang, hazelworm, hazelworm fauna)
De huidige Barchman Wuytenslaan vormt een barrière tussen de leefgebieden aan weerszijden van de weg. Het opheffen van de weg en de gelijkvloers kruising maakt realisatie van een doorgaande verbinding van heide, struweel en bosrand mogelijk. Daarmee wordt de barrièrewerking van de weg opgeheven.
  5. Ecoduct
De Westelijke Oritsluizing gaat middels verdiepte ligging onder het spoor door. Deze verdiepte ligging vormt in potentie een forse barrière. Met de aanleg van een woed uit boven de verdiepte ligging, parallel aan het spoor, wordt voorkomen dat de weg in de toekomst een barrière vormt. Het ecoduct wordt ingericht met een kruidenrijke begroeiing en struweel. Dit monitoringsgegevens van vergelijkbare ecoducten blijkt dit zeer functioneel zijn voor reptielen.
  6. Faunapassages Barchman Wuytenslaan (alle grondgebonden fauna)
Op basis van tal van onderzoeken blijken faunapassages onder provinciale wegen te onderliggend wegniet effectief om grondgebonden fauna veilig wegen te laten passeren. Faunapassages werken met name goed voor soorten die zelf ook gebruik maken van gangen en burchten (konijn, vos, das), maar ook soorten als eekhoorn, boomkruiper, steenmarter, andere marterachtigen en diverse soorten amfibieën en reptielen maken gebruik van faunapassages.
  7. Opheffen parkeerplaats Hockeyvelden
Kunstmatige verlichting is voor veel nachtaktieve soorten (waaronder vleermuis) een belangrijke bron van verstoring en heeft een negatief effect op het gebruik van verblijfplaatsen. Het verwijderen van verlichting uit een bos met oude bomen is een effectieve maatregel om bos geschikt te maken als verblijfplaats voor vleermuis. Met het verwijderen van verharding kan het bos weer als ecosysteem functioneren.
  8. Vleermuiskasten
Vleermuiskasten aan bomen in bossen en parken worden over het algemeen goed gebruikt genomen door de soorten die op dat moment van het bos gebruik maken als verblijfplaats. Dit blijkt onder meer uit recent onderzoek naar gebruik van kasten in parken in Utrecht en Amersfoort. De Schwegler 1x1 kast is een duurzame kast die door rosse waermuis en ruge dwergvleermuis goed en vaak al binnen enkele maanden wordt geaccepteerd als daarverblijf.
  9. Verlichting hetspoel
Het limbo of uitschakelen van verlichting is een effectieve maatregel om voorkomen van nachtaktieve soorten (waaronder vleermuis) te voorkomen. Momenteel open nog diverse onderzoeken naar het effect van de kleur van verlichting op flora en fauna. De meest recente inzichten ten aanzien van de effecten van verlichtingkleuren zullen worden toegepast bij de keuze voor het type verlichting.
- De maatregelen in het kader van natuurverbijding en aanpak (compensatie) bos vinden voorkeursplaats op intensief permest agrarisch productiegrasland en in assakken met behoud van dit type landgebruik en in het kader van perenniel taal natuur en natuurruimte een effectieve maatregel voor vergroting van natuurwaarden.

8.5 Afhankelijk

Best u voor de uitvoering van de maatregel afhankelijk van de bestel?

1. Verbeteren structuur en ontwikkeling heide in de Sluutsje Rotande (zandhagedis, ringslang, hazelworm, hazelworm fauna)
2. Weg van het hetspoel

De maatregelen vinden plaats op terrein van initiatiefnemer (gemeente). In Birkhoven vinden werkzaamheden gedeeltelijk plaats op terrein van het Utrechts Landschap. Het Utrechts Landschap heeft toegezegd zijn medewerking te verlenen.

3. Ontwikkeling structuurrijke bosrand Birkhoven (zandhagedis, ringslang, hazelworm)
Over de ontwikkeling van deze bosrand is overeenstemming met dierenpark.
4. Opheffen spoorwegovergang (zandhagedis, ringslang, hazelworm, hazelworm, fauna)
De maatregelen vinden plaats op terrein van initiatiefnemer (gemeente)
5. Ecoduct
De maatregelen vinden plaats op terrein van initiatiefnemer (gemeente)
6. Faunapassages Barchman Wuytierslaan (alle grondgebonden fauna)
De maatregelen vinden plaats op terrein van initiatiefnemer (gemeente)
7. Opheffen parkeerplaats Hockeyvelden
De maatregelen vinden plaats op terrein van initiatiefnemer (gemeente). De werkzaamheden vinden gedeeltelijk plaats op terrein van het Utrechts Landschap. Het Utrechts Landschap heeft toegezegd zijn medewerking te verlenen.
8. Vleermuiskasten
Vleermuiskasten worden geplaatst aan bomen van het Utrechts Landschap. Het Utrechts Landschap heeft toegezegd zijn medewerking te verlenen.
9. Verlichting fietspad
De maatregelen vinden plaats op terrein van initiatiefnemer (gemeente)

8.6 Uitvoeren maatregel: monitoren

Is de maatregel functioneel, voordat u met uw werkzaamheden begint? Leg daarbij een relatie met uw antwoord op vraag 2.4. Wie gaat de functionaliteit van de maatregel bepalen? Beschrijf de deskundigheid van deze persoon

1. Verbeteren structuur en ontwikkeling heide op de Stichtse Rotonde (zandhagedis)
De maatregelen wordt uitgevoerd in de eerste helft van 2017. Na ongeveer 5 jaar zal de nieuwe heide als leefgebied door zandhagedis ingenomen kunnen worden. De ontwikkeling zal worden gemonitord en waar nodig bijgestuurd door de huidige beheerders van de heide
2. Wegvangen reptielen
Reptielen worden weggevangen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden. Dit wegvangen gebeurt door een deskundige op het gebied van reptielen.
3. Ontwikkeling structuurrijke bosrand Birkhoven (zandhagedis, ringslang, hazelworm)
De maatregelen wordt uitgevoerd in de eerste helft van 2017. Na ongeveer 2 jaar zal de bosrand als leefgebied kunnen functioneren voor hazelworm en ringslang. Zandhagedis zal later volgen, afhankelijk van de ontwikkeling van heide
4. Opheffen spoorwegovergang (zandhagedis, ringslang, hazelworm, hazelworm, fauna)
De verharding wordt tijdens de werkzaamheden verwijderd. Na ongeveer 2 jaar zal de nieuwe natuur als leefgebied kunnen functioneren voor hazelworm en ringslang. Zandhagedis zal later volgen, afhankelijk van de ontwikkeling van heide
5. Ecoduct
Het ecoduct wordt tijdens de werkzaamheden aangelegd. Na ongeveer 2 jaar zal het als leefgebied kunnen functioneren voor hazelworm en ringslang. Zandhagedis zal later volgen, afhankelijk van de ontwikkeling van heide. Voor alle soorten is het direct na aanleg functioneel als verbinding
6. Faunapassages Barchman Wuytierslaan (alle grondgebonden fauna)
De faunapassages worden tijdens de werkzaamheden aangelegd en zijn direct na beëindig van de werkzaamheden functioneel

1. Opheffen parkeerplaats Hockeyvelden
Verlichting en verharding worden tijdens de werkzaamheden verwijderd
2. Vleermuiskasten
De vleermuiskasten worden in de winter van 2016/2017 geplaatst, ruim 9 maanden voor de start van de werkzaamheden. Plaatsing vindt plaats door een deskundige op het gebied van vleermuizen
3. Verlichting fietspad
De verlichting wordt tijdens de werkzaamheden aangebracht en is functioneel na in gebruik name

9 Alternatieven

Vraag u aan voor een bepaald beschermde soort? Beantwoord dan ook de vragen in deze paragraaf. Maak zonodig onderscheid per soort (groep).

9.1 Alternatieve locatie

Welke alternatieve locaties voor uw project heeft u overwogen waardoor uw werkzaamheden geen of minder schadelijke effecten hebben voor de soort? Onderbouw waarom deze alternatieve locaties niet mogelijk zijn.

In het totale afwegingsproces zijn meer dan 10 varianten onderzocht. Na een eerste frechttering op verkeerskundige, financiële en omgevingscriteria zijn deze varianten teruggebracht tot 4 oplossingsrichtingen waaruit 7 varianten naar voren zijn gekomen. Deze 7 varianten zijn in een Strategische Milieubeoordeling (SMB) en een Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA) onderzocht. De nu voorliggende variant heeft op het grootste deel van het tracé een vergelijkbare ligging als in de huidige situatie.

De belangrijkste kenmerken van de 7 onderzochten varianten zijn:

- Variant 1: autonome situatie, geen aanpassingen
- Variant 2: C+ variant, geringe aanpassingen, op toevoeging fietstunnels op Stichtse rotonde en kruispunt aanpassingen
- Variant 3: D+ variant met toevoeging van een ongelijkvloerse spoorkruising van de Soesterbergsestraat in Soest
- Variant 4: bestaande tracé met een ongelijkvloerse spoorkruising ter hoogte van de BW laan. Variant 4C met viaduct is opgenomen in de SMB
- Variant 5: weg met verschoven ligging: de weg ligt tussen de Bersemdse Vrouwenbuurt en het kazerneterrein in en kruist het spoor met een viaduct. Op het noordelijk deel krijgt de weg een nieuw tracé langs het spoor (verschuiving in oostelijke richting)
- Variant 6: weg met verschoven ligging: de weg ligt tussen de Bersemdse Vrouwenbuurt en het kazerneterrein in en kruist het spoor met een viaduct. Op het noordelijk deel van de BW laan op de huidige ligging
- Variant 7: weg met verschoven ligging: de weg ligt tussen de Bersemdse Vrouwenbuurt en het kazerneterrein in en kruist het spoor met een onderdoorgang. Op het noordelijk deel van de BW laan worden parallelvoorzettingen verbouwd. Het oostelijke aanlichting fietspad wordt verbreed tot parallelweg en ontsluit ook de daaraan gelegen woningen. Tussen de parallelweg en de hoofdrijbaan wordt een brede tussenberm gemaakt. Het westelijke fietspad in het ooc wordt verbreed tot een tweerichtingen fietspad. Hier zijn verschillende varianten van onderzocht. Variant 7 zoals omschreven in variant 7a met toevoeging van extra opspuiting voor het kazerneterrein en variant 7b met een verkaste ligging tussen de Bersemdse Vrouwenbuurt en het kazerneterrein. Variant 7c variant 7a 2013 toegevoegd. De belangrijkste wijzigingen ten opzichte van de variant uit 2013 zijn:

• Een verschoven ligging ter plaatse van de Bersemdse Vrouwenbuurt

• Waarbij de weg dicht bij kazerneterrein aansluit

• De onderdoorgang in de onderdoorgang met de L123 gehandhaafd en worden

• Deze met een fietsviaduct over het spoor geleid

• Tweerichting van L123 de berme in tussen de parallelweg en hoofdrijbaan is

5 Effectbeoordeling en maatregelen Ff-wet

5.1 Flora

Als gevolg van werkzaamheden en inrichting werkterrein aan de Daam Fockemalaan ter hoogte van de Stichtse Rotonde kunnen groeiplaatsen van de vastgestelde beschermde soorten – **ruig klokje**, **prachtklokje** en **wilde marjolein** – verloren gaan. Deze soorten zijn hier uitgezaaid en niet natuurlijk aanwezig. Aantasten van de groeiplaats heeft geen negatief effect op de staat van de instandhouding van natuurlijke populaties in Nederland.

De in het gebied aanwezige beschermde soorten planten zijn ingezaaid en betreffen geen natuurlijke populaties. Voor aantasting van deze populaties wordt ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.

5.2 Reptielen

5.2.1 Zandhagedis

De verspreiding van de zandhagedis in het onderzoeksgebied is beperkt tot de heidevegetaties op de Stichtse Rotonde. De ingrepen in het kader van het te beoordelen plan vinden plaats in grazige vegetaties, waar de zandhagedis niet voorkomt. Op één locatie is sprake van aantasting van een smalle strook heide van ongeveer 800 m² (noordzijde Stichtse Rotonde), dat ongeveer 20% bedraagt van de oppervlakte leefgebied in dit gedeelte (4.600 m²). De totale oppervlakte actueel leefgebied op de Stichtse Rotonde bedraagt 23.000 m². De aantasting betreft daarmee 3% van het actuele leefgebied.

Gelet op de beperkte omvang en de zeer lage dichtheid zandhagedissen op het aan te tasten gedeelte, kan worden uitgesloten dat dit een negatief effect heeft op het duurzaam voortbestaan van de populatie ter plaatse. Om de populatie te versterken worden - aanvullend op het op zandhagedis gerichte Heidebeheerplan voor de Stichtse Rotonde (de Jong 2006c) - maatregelen getroffen in de meest oostelijk gelegen berm. In deze berm komen momenteel geen zandhagedissen voor door het uniforme karakter van de heide en het ontbreken van structuur. De maatregelen bestaan uit het maken van 5 kale (zanderige) plekken van 25m² (totaal 125 m²). Daarnaast wordt op drie locaties (met omvang 50 m²) de heide gehopperd, zodat meer structuur ontstaat. De maatregelen worden opgenomen in het beheerplan van de Stichtse Rotonde.

Als gevolg van het plan wordt een klein gedeelte van het bestaande leefgebied aangetast. Dit heeft geen negatief effect op het instandhouding van de lokale populatie. Ter versterking van de populatie wordt het leefgebied verbeterd door meer structuur aan te brengen in een gedeelte van de heide waar momenteel geen zandhagedissen voorkomen.

5.2.2 Ringslang

Als gevolg van verbreding van de BW-laan en opschuiven van het fietspad wordt een strook leefgebied van de ringslang aangetast met een omvang van ongeveer 0,5 hectare. Het betreft landbiotoop en foerageergebied van een klein aantal (3-5) ringslangen en vormt ongeveer 1% van het totaal aan leefgebied van de populatie in Birkhoven.

In het plan zijn maatregelen voor natuur opgenomen (zie §7.2). Alle daar genoemde maatregelen dragen bij aan verbetering van het leefgebied, zowel in kwaliteit als kwantiteit. Met de aanleg van faunapassages onder de BW-laan (maatregel 4) en het verbinden van Birkhoven met de spoorwegdriehoek (maatregel 1 en 2) wordt nieuw leefgebied ontsloten. De langs het spoor te realiseren heidevegetatie en structuurrijke bosrand vormen op termijn ideaal leefgebied (maatregel 3) en ook met het verwijderen en verplaatsen van de parkeerplaatsen van het Utrechts Landschap en de hockeyvelden ontstaat nieuw landbiotoop en foerageergebied. Door het treffen van deze maatregelen wordt ongeveer 2 hectare nieuw leefgebied gerealiseerd en meer dan 50 hectare leefgebied ontsloten.

Naast de maatregelen gericht op verbetering van het leefgebied worden maatregelen getroffen om doden en verwonden van ringslangen tijdens uitvoering van de werkzaamheden te voorkomen. Deze maatregelen kunnen bestaan uit het wegvangen van ringslangen op de werklocatie en worden vastgelegd in een werkplan.

Het voorgenomen plan leidt niet tot negatieve effecten op gunstige staat van instandhouding van de ringslang, mits de hierboven genoemde maatregelen worden uitgevoerd. Ten aanzien van de ringslang worden de verbodsbepalingen van artikel 9 (vangen en bemachtigen) en artikel 11 (aantasting vaste rust- en verblijfplaatsen) overtreden. Hiervoor wordt ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.

5.2.3 Hazelworm

De hazelworm is vastgesteld bij de spoorwegovergang en op het talud van de Bernhardkazerne parallel aan de Aletta Jacobslaan. Daarnaast blijkt uit bronnenonderzoek dat de soort verspreid voorkomt rond het onderzoeksgebied.

Het project heeft zowel positieve als negatieve effecten op de hazelworm. Positief is de ontsnippering van de BW-laan door de aanleg van twee faunapassages en het opheffen van de spoorwegovergang. Daarmee wordt het gebied Bokkeduinen beter ontsloten voor de soort.

Negatief is de aantasting van een tweetal leefgebieden, te weten een klein terreintje bij de spoorwegovergang (1250 m²) en het talud langs de Bernhardkazerne (ruim 2500 m²). Om negatieve effecten op de staat van instandhouding van de lokale populatie te voorkomen, wordt bestaand leefgebied verbeterd (a). Daarvoor is inzicht nodig in de kwaliteit van de aan te tasten leefgebieden. Daarnaast wordt voorkomen

dat dieren worden gedood of verwond (b).

a. verbeteren leefgebied

Het leefgebied bij de **spoorwegovergang** bestaat uit een grazige vegetatie met struweel en opslag van jonge boompjes en heeft een omvang van ongeveer 1250 m². De grond is licht verrijkt, droog en de situatie wordt niet of zeer extensief beheerd. Dit type vegetatie is ideaal voor de hazelworm en de soort kan er hoge dichtheden in bereiken. De vegetatie ontstaat spontaan in de successie en volgt ongeveer 5-10 jaar na braaklegging vanuit een kaal zand situatie. Deze vegetatie, waarin grassen dominant zijn, kan lang stand houden op licht vochtige tot droge, niet te voedselrijke situaties. Uiteindelijk nemen boomvormers toe en gaat de situatie over in bos. Middels extensief maaien kan bosvorming worden tegengegaan. Bij aanwezigheid van konijnen gaat de vegetatie over in een te kort begraaide grazige vegetatie, welke voor de hazelworm ongeschikt is. Bij te hoge voedselrijkdom gaan struwelen (braam, brem) overheersen en groeit de situatie te snel dicht. Op te arme grond of te droge grond ontstaat een heidevegetatie. Deze kan geschikt zijn voor de hazelworm, maar de ontwikkeltijd is langer dan een grazige vegetatie.

Het leefgebied op de **Bernhardkazerne** betreft een grazige vegetatie en kruidenrijke bosrand met achterliggend bos. Deze vegetatie is over de gehele lengte van de bosrand parallel aan de Aletta Jacobslaan aanwezig en heeft een oppervlakte van ongeveer 2500 m², daarbij uitgaande van een grazige zone van 2 meter breed en een achterliggende boszone van ongeveer 8 meter breed.

Grazige, kruidenrijke en structuurrijke zonnig geëxponeerde vegetaties langs bosranden vormen dus belangrijk biotoop binnen het leefgebied. Binnen het leefgebied wordt dit biotoop gerealiseerd door de bestaande bosrand van Birkhoven langs het spoor terug te zetten en hier ontwikkeling van heide en heischrale vegetatie te stimuleren. Dit gebeurt over een lengte van ongeveer 700 meter op een oppervlakte van ongeveer 4000 m². Daarnaast wordt de vrijkomende ruimte bij het opheffen van de spoorwegovergang gebruikt voor het realiseren van nieuw leefgebied en het verbinden van Birkhoven met Bokkeduinen. Deze maatregelen zijn voldoende het voortbestaan van de populatie in en rond het onderzoeksgebied te waarborgen.

b. voorkomen sterfte en behoud individuen

Om te voorkomen dat tijdens de realisatiefase dieren worden gedood, worden hazelwormen voorafgaand aan de werkzaamheden weggevangen in de periode april-augustus. De weggevangen dieren worden verplaatst naar bestaand leefgebied in de omgeving.

Ten aanzien van de hazelworm worden de verbodsbepalingen van artikel 9 (vangen en bemachtigen) en artikel 11 (aantasting vaste rust- en verblijfplaatsen) overtroden. Hiervoor wordt ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd.

5.3 Broedvogels

De ingreep kan leiden tot verstoring van broedende vogels. Om dat te voorkomen vinden geen versturende ingrepen plaats in het broedseizoen en vindt voorafgaand aan ingrepen aan bomen, struiken en andere broedlocaties een inspectie plaats op broedende vogels. Effecten op vaste nestplaatsen in de omgeving van het onderzoeksgebied zijn uit te sluiten, gelet op de afstand van deze nesten tot het tracé.

Ten aanzien van broedvogels worden geen verbodsbepalingen overtreden. Ontheffing voor broedvogels hoeft niet te worden aangevraagd.

5.4 Grondgebonden zoogdieren

Nesten, hollen of andere voortplantingslocaties van grondgebonden strikter beschermde zoogdieren zijn niet in het onderzoeksgebied vastgesteld. De boszone in het onderzoeksgebied maakt echter wel onderdeel uit van het leefgebied van de **eekhoorn**. Het leefgebied van de **boommarter** en **das** ligt buiten het onderzoeksgebied.

Eekhoorn

Met het verwijderen van bomen en bos wordt ongeveer 4 hectare leefgebied van de eekhoorn aangetast. Dit is gelet op het totale omvang van het leefgebied waar deze bossen onderdeel van uitmaken – de Utrechtse Heuvelrug – een verwaarloosbare hoeveelheid. De staat van instandhouding van de landelijke en regionale populatie van de eekhoorn komt als gevolg van de ingreep niet in het geding.

Op lokaal niveau zal de eekhoorn negatieve effecten ondervinden van de aanleg van de weg. Op het tracé van de BW-laan zijn dit geen noemenswaardige effecten, het wegprofiel en passeerbaarheid daarvan voor de eekhoorn is ongeveer gelijk aan de huidige situatie. Specifiek voor de zone rond de Aletta Jacobslaan worden bewegingen tussen de Bernhardkazeme en de vrouwenbuurt en Bergkwartier ernstig gehinderd door de verdiepte ligging van de nieuwe weg, over een afstand van ongeveer 700 meter. Dit betekent dat eekhoorns nog alleen kunnen passeren over en ten noorden van het spoor en op het tracé van de Daam Fockemalaan ten zuiden van de verdiepte ligging. Het is uitgesloten dat dit gevolgen heeft voor instandhouding van de lokale populatie.

Boommarter en das

De leefgebieden en vaste voortplantings- en verblijfplaatsen van boommarter en das liggen buiten het onderzoeksgebied en worden als gevolg van het project niet aangetast. Wel verandert voor uitzwervende dieren de passeerbaarheid van weg. Ten noorden van het spoor Amersfoort – Utrecht wordt de passeerbaarheid verbeterd, door het aanleggen van faunapassages en het opheffen van de huidige spoorwegovergang in combinatie met het ecoduct. Daarmee is het gebied Bokkeduinen voor beide soorten beter bereikbaar en wordt het leefgebied vergroot.

Ten zuiden van het spoor is sprake van een verslechterde passeerbaarheid op het gedeelte tot aan het tankstation. Het achterliggende gebied hier bestaat uit woonwijken en is voor beide soorten niet van belang als leefgebied.

Ten aanzien van grondgebonden zoogdieren worden geen verbodsbepalingen overtreden. Ontheffing voor eekhoorn, das of boommarter hoeft niet te worden aangevraagd.

5.5 Vleermuizen

De effectbeoordeling richt zich op de drie belangrijke functies: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes.

verblijfplaatsen

In het onderzoeksgebied zijn paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis aanwezig. Buiten het onderzoeksgebied liggen zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en een kraamverblijf van de rosse vleermuis. Nabij de Stichtse Rotonde ligt een belangrijk winterverblijf, het Belgenmonument.

Als gevolg van de kap van bomen ten behoeve van de aanleg van een parkeerterrein ten zuiden van de dierentuin, wordt een **paarverblijf van de rosse vleermuis aangetast**. Een paarverblijf is een holte in een boom, binnen een territorium van een mannetje. Het wordt gebruikt als dagverblijf, voor de paring en in milde perioden voor overwintering door één of enkele exemplaren. Bij verlies van het verblijf wordt het netwerk van verblijfplaatsen van de rosse vleermuis aangetast. Gelet op het beperkt aantal territoria in dit gedeelte van Birkhoven, heeft dat een negatief effect op het netwerk. Door veroudering van het bosbestand en het beheer gericht op ontwikkeling van natuurwaarden neemt het aanbod van verblijfplaatsen – holten en scheuren in bomen - de komende jaren toe. Bovendien worden in het kader van het plan vleermuiskasten opgehangen, om het aanbod van verblijfplaatsen in de omgeving van het onderzoeksgebied te vergroten (zie onder). Een negatief effect op de staat van instandhouding van de lokale populatie van de rosse vleermuis kan worden uitgesloten.

Een **paarverblijf van de ruige dwergvleermuis** ligt op afstand van ongeveer 25 meter van het werkgebied. Mogelijk gaat tijdens de werkzaamheden enige verstoring uit naar deze locaties, waardoor het functioneren tijdelijk in gevaar komt. Na realisatie kunnen deze verblijven echter weer als zodanig functioneren.

In woningen en gebouwen liggend aan de BW-laan, de Aletta Jacobslaan en de Bernhardkazerne zijn **paarverblijfplaatsen** en **zomerverblijfplaatsen** van de **gewone dwergvleermuis** aanwezig. Ook deze verblijven worden niet direct aangetast. Gelet op de afstand van de verblijven tot het werkgebied, in alle gevallen meer dan 25 meter, de relatieve ongevoeligheid van de gewone dwergvleermuis voor verstoring en het feit dat werkzaamheden overdag uitgevoerd worden, kunnen

negatieve effecten worden uitgesloten.

Het winterverblijf in het **Belgenmonument** ligt op 200 meter afstand van het werkgebied. Gelet op deze afstand en de aard van de werkzaamheden kunnen directe negatieve effecten op voorhand worden uitgesloten.

foerageergebieden

in en rond het onderzoeksgebied wordt door meerdere soorten vleermuizen gevoerageerd. De **gewone dwergvleermuis**, **ruige dwergvleermuis** en **laatvlieger** vertonen daarbij een zeer sterke binding met randen en lijnvormige elementen. Specifiek de BW-laan heeft wat aantallen betreft de belangrijkste functie als foerageergebied. Dit heeft mogelijk te maken met de aantrekkende werking van verlichting op insecten en het warmere microklimaat. In deze aanlegfase blijft deze situatie behouden en na realisatie is hetzelfde foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op het foerageergebied van deze soorten kunnen worden uitgesloten.

De **rosse vleermuis** wordt foeragerend vooral waargenomen boven de hockeyvelden. De hier aanwezige verlichting heeft een enorme aantrekkingskracht op insecten, waar de rosse vleermuis van weet te profiteren. Deze soort is wat foerageren betreft relatief ongevoelig voor verlichting en negatieve effecten als gevolg van het plan op deze soort kunnen worden uitgesloten.

Soorten die vooral jagen in bossen en rond bomen – specifiek **gewone grootoorvleermuis** en **franjestaart** – zijn niet waargenomen. Het is aannemelijk dat deze soorten foerageren in Birkhoven, maar door hun zachte sonar zijn zij moeilijk met batdetector te inventariseren. In vergelijking met de andere soorten zijn zij gevoelig voor verlichting. Het aanbrengen van verlichting langs het fietspad door Birkhoven moet daarom zeker worden aangemerkt als negatief effect op foerageergebied voor deze soorten. Om dat effect te beperken wordt gebruik gemaakt van zogenaamde vleermuisvriendelijke verlichting. Dit is verlichting met een kleurenspectrum dat vooral uit oranje- en roodtinten bestaat, vergelijkbaar met de veel toegepaste natriumverlichting langs wegen. Hiermee worden effecten tot een minimum beperkt en kunnen effecten op verblijfplaatsen - als gevolg van aantasting van het foerageergebied waar deze soorten van gebruik maken – worden uitgesloten.

Vliegroutes

Concrete vliegroutes zijn niet vastgesteld. Vliegbewegingen vinden voornamelijk plaats langs de bosranden in het gebied en kunnen worden beschouwd als foerageerroutes. Daarnaast vinden continue bewegingen plaats boven de wegen van vleermuizen die oversteken. Dit gebeurt diffuus en de bewegingen zijn niet gebonden aan specifieke locaties of structuren.

Zowel in de realisatie- als gebruiksfase is de situatie niet wezenlijk anders dan in de huidige situatie het geval is. Hoewel sprake zal zijn van een hogere verkeersintensiteit, zal dat niet tot gevolg hebben dat vliegbewegingen worden

beperkt. De verdiepte ligging van de weg en de tunnel onder het spoor maken dit deel van het tracé goed passeerbaar voor vleermuizen. Negatieve effecten op vliegroutes kunnen worden uitgesloten.

Conclusie en maatregelen

Op vleermuizen treden negatieve effecten op in de vorm van:

- verstoring van paarverblijfplaatsen van rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis
- verslechtering kwaliteit foerageergebied door verlichting langs weg en fietspad

De volgende maatregelen worden getroffen om de effecten te beperken:

- In de directe omgeving van het paarverblijf van de rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis maar op grotere afstand van het werkterrein, worden per verblijf in de winter van 2016-2017 vijf vleermuiskasten van het type Schwegler 1FF opgehangen aan bomen. Deze kasten worden door beide soorten goed gebruikt als paarverblijf. Hiermee wordt in ieder geval de mogelijkheid geboden om uit te wijken naar een locatie met minder verstoring en blijft de functionaliteit van het gebied gewaarborgd.
- Voor de verlichting langs het fietspad door het bos en langs de BW-laan wordt gekozen voor vleermuisvriendelijke verlichting. Specifiek voor het fietspad door het bos wordt beoordeeld of het mogelijk is verlichting aan te laten tot 23:00 en gebruik te maken van Illumis-armaturen.

Ten aanzien van vleermuizen worden negatieve effecten op de staat van instandhouding van de lokale populatie voorkomen, mits de genoemde maatregelen – ophangen vleermuiskasten en aangepaste verlichting – worden getroffen. Aangezien tijdens de aanlegfase sprake is van tijdelijke verstoring van verblijfplaatsen, dient ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

5.6 Samenvatting

Overtreding verbodsbepalingen

Als gevolg van de ingreep kunnen negatieve effecten op beschermde soorten optreden (Tabel 5.1). Deze effecten kunnen voor een belangrijk deel worden voorkomen door gericht mitigerende maatregelen te treffen. Voor twee soorten is in verband met het definitief aantasten van leefgebied, wegvangen en verplaatsen, ontheffing nodig voor de Flora- en faunawet. Dit zijn de hazelworm en de ringslang. Voor rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis dient ontheffing te worden aangevraagd in verband met tijdelijke verstoring tijdens de bouwfase. Om de effecten daarvan te mitigeren worden vleermuiskasten opgehangen. Voor overige beschermde soorten in en rond het onderzoeksgebied hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd, aangezien overtreding van verbodsbepalingen kan worden voorkomen.